

Περί λαϊκισμού και αντιλαϊκισμού ο λόγος

Από τον λαϊκισμό στον αντιλαϊκισμό: ιστορία και στρατηγική, ήταν το θέμα συζήτησης που οργάνωσε το απόγευμα της Τρίτης το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών. Καλεσμένοι ήταν ο 73χρονος Γάλλος φιλόσοφος Ετιέν Μπαλιμπάρ, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Paris X-Nanterre και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, που έχει αφιερωθεί στην ανανέωση του μαρξισμού και των κοινωνικών επιστημών από τη δεκαετία του 1960 στο πλευρό του Λουί Αλτουσέρ, και ο καθηγητής Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ και υπεύθυνος του ερευνητικού προγράμματος Populism, Γιάννης Σταυρακάκης. Η «Κ» ήταν εκεί για να παρακολουθήσει τη συζήτηση των δύο ανδρών περί λαϊκισμού, αφού το θέμα εγείρει διχογνωμία και η ανάλυσή του έχει ιστορικά, εθνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά.

Χρησιμοποιώντας ως έναυσμα την επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται στο βιβλίο των Νικόλα Σεβαστάκη και Γιάννη Σταυρακάκη, «Λαϊκισμός, αντιλαϊκισμός και κρίση» (Νεφέλη, Αθήνα, 2012), ο Ετιέν Μπαλιμπάρ προσπάθησε να αναδείξει την πολιτική χρήση της «κατηγορίας» περί λαϊκισμού που απευθύνεται σήμερα σε κάθε εναλλακτικό πολιτικό πρόταγμα. Εξέφρασε την ανησυχία του για πολιτικά υβρίδια, όπως αυτό του Εθνικού Μετώπου στη Γαλλία, τα οποία συνδέουν την επίκληση του λαού με μορφές επικίνδυνου εθνικισμού. Επέμεινε έτσι στην παλαιότερη πρότασή του για την

Τρεις γενιές Λεπέν: Μαρίν, Ζαν Μαρί, Μαριόν. Ο Ετιέν Μπαλιμπάρ εξέφρασε την ανησυχία του για πολιτικά υβρίδια, όπως το Εθνικό Μέτωπο στη Γαλλία, τα οποία συνδέουν την επίκληση του λαού με μορφές επικίνδυνου εθνικισμού.

Το θέμα εγείρει διχογνωμία, ενώ η ανάλυσή του έχει ιστορικά, εθνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά.

ανάγκη εμφάνισης ενός αντιεθνικιστικού «πανευρωπαϊκού λαϊκισμού», που θα διεκδικεί την εμβάθυνση της δημοκρατίας ενώ ταυτόχρονα θα αντιστέκεται στους ποικίλους εθνικισμούς που αναμοχλεύει η σημερινή κρίση και η αδυναμία αποτελεσματικής διαχείρισής της από τις ευρωπαϊκές ελίτ. Θα πρόκειται για έναν αντιλαϊκιστικό λαϊκισμό.

Στη δική του τοποθέτηση, ο Γιάννης Σταυρακάκης στράφηκε περισσότερο από τη στρατηγική στην ιστορική πλαισίωση του φαινομένου του λαϊκισμού και στην ανάγκη εννοιολογικής ανανέωσης της σχετικής συζήτησης. Όπως υποστήριξε, συνήθως παραμένουμε, στις περισσότερες δημόσιες συζητήσεις περί λαϊκισμού, δέσμοι της επικαιρότητας, και ακόμα περισσότερο δέσμοι ενός κυρίαρχου λόγου που τον έχει αναδείξει σε συνεκδοχή κάθε κακού, ταυτίζοντάς τον συχνά –και εσφαλμένα– με μορφές ακραίου εθνικισμού. Ο «λαϊκισμός» συνήθως είναι μια κατασκευή του λόγου, ως τον πούμε ελιτίστικο ή «αντιλαϊκιστικό», που τον στιγματίζει: «Σε ένα πλαίσιο το οποίο επικαθο-

ρίζεται από τον δημοκρατικό ελιτισμό και τις μεταδημοκρατικές μεταλλάξεις της αντιπροσωπευτικής διακυβέρνησης, ο «λαϊκισμός» καθίσταται συχνά ο αρνητικός δείκτης μέσω του οποίου οι πολιτικές, οικονομικές και πνευματικές ελίτ επιχειρούν να αναγνωρίσουν, να στιγματίσουν και να περιορίσουν ποικίλα αιτήματα για ευρύτερη συμμετοχή, εξισωτική δικαιοσύνη και ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας, ούτως ώστε να προστατεύσουν την αμφισβητούμενη αυθεντία τους». «Είναι ανάγκη», κατέληξε, «να στοχαστούμε πάνω στη σχέση της συζήτησης αυτής με τον τρόπο που καθένας από εμάς αντιλαμβάνεται τη δημοκρατία».

ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΡΑΚΑΞΙΔΗΣ